

2 Sňatečnost

V roce 2019 bylo obyvateli České republiky uzavřeno celkem 54,9 tisíce nových manželství, o 0,4 tisíce více než v předchozím roce a nejvíce v období od roku 2008. Růst počtu sňatků pokračoval již šestým rokem v řadě, a to jak v případě sňatků svobodných osob, tak rozvedených a ovdovělých. Meziročně se také navýšila intenzita sňatečnosti, kdy při setrvání měr sňatečnosti z roku 2019 by před 50. rokem věku uzavřelo první manželství 59 % mužů a 68 % žen a opakovaně by do manželství vstoupilo 46 % rozvedených mužů a 45 % rozvedených žen.

Roční úhrn sňatků vykazoval od počátku 90. let 20. století až do roku 2013 klesající trend. V roce 2013 bylo evidováno dokonce historické minimum v počtu uzavřených manželství (43 499). Posledních šest let počty nových manželství meziročně rostly, v roce 2019 o 0,7 %, což byl ale od roku 2014 výrazně nejmenší meziroční nárůst (naopak největší v roce 2015 byl téměř 6%). Celkem bylo za rok 2019 evidováno 54 870 sňatků, nejvíce od lokálního maxima (57 157) v roce 2007. Stejně jako v předchozích pěti letech i v roce 2019 početně přibýlo jak sňatků svobodných osob, tak rozvedených a mírně i ovdovělých.

Tři čtvrtiny ženichů a nevěst vstupují do manželství poprvé. V roce 2019 uzavřelo své první manželství 41 606 mužů (75,8 % z celkového počtu ženichů) a 41 724 žen (76,0 % z celkového počtu nevěst). Ve srovnání se stavem v roce 2009 byl v roce 2019 počet prvních sňatků vyšší o 6 741 (o 3,0 p. b.) u mužů a o 6 521 u žen (o 2,5 p. b.), meziročně došlo v roce 2019 jen k mírnému nárůstu – o 290 u mužů a 132 u žen. Protogamní sňatky, kdy uzavírají manželství poprvé oba snoubenci, tvořily v posledním sledovaném roce 66,9 % z celku (absolutně jich bylo 36 690), přičemž v rozmezí mezi 63 % a 68 % se pohybují již od poloviny 90. let 20. století.

Tab. 2.1 Sňatky podle pohlaví a pořadí, 2009–2019

	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sňatky celkem	47 862	45 575	48 191	50 768	52 567	54 470	54 870
Pořadí sňatku muže: 1.	34 865	34 691	36 884	38 578	40 038	41 316	41 606
2.	10 907	9 203	9 142	9 987	10 326	10 815	10 749
3.	1 799	840	964	1 025	1 173	1 202	1 285
4.+	291	103	151	150	163	157	156
neznámé vyšší	x	738	1 050	1 028	867	980	1 074
Pořadí sňatku ženy: 1.	35 203	35 155	37 021	39 007	40 336	41 592	41 724
2.	10 684	8 845	9 182	9 611	10 126	10 552	10 693
3.	1 698	909	1 066	1 150	1 144	1 313	1 336
4.+	277	131	156	155	181	157	183
neznámé vyšší	x	535	766	845	780	856	934
Podíl opakovaných sňatků (%): muži	27,2	23,9	23,5	24,0	23,8	24,1	24,2
ženy	26,4	22,9	23,2	23,2	23,3	23,6	24,0

Pozn.: V roce 2013 došlo k úpravě Dotazníku k uzavření manželství (slouží jako jeden z podkladů pro vyplnění Hlášení o uzavření manželství), kdy byla Ministerstvem vnitra ČR vypuštěna mj. otázka na pořadí manželství. Nejistěné údaje tak ČSÚ posledních sedm let uvádí jako samostatnou kategorii.

Počet sňatků vyššího pořadí je ve srovnání s prvními sňatky dlouhodobě zhruba třetinový a zahrnuje tak z celkového počtu sňatků přibližně jednu čtvrtinu. U většiny opakovaných sňatků bývá uváděno pořadí druhé (tab. 2.1). V roce 2019 uzavřelo druhé manželství či manželství ještě vyššího pořadí (včetně neznámých vyšších) 13 264 mužů a 13 146 žen, meziročně o 110 více v případě mužů a o 268 v případě žen. Relativní meziroční přírůstek byl u obou pohlaví mírně vyšší v případě opakovaných sňatků (+0,8 % u mužů a +2,1 % u žen) než u sňatků prvního pořadí (+0,7 % u mužů a +0,3 % u žen). Při porovnání s rokem 2009 byl počet sňatků vyššího pořadí v absolutním vyjádření v roce 2019 mírně vyšší (o 267 více u mužů a o 487 více u žen než v roce 2009), mezi těmito krajními roky se počty opakovaných sňatků vyvíjely obdobným trendem jako celkový počet (do roku 2013 pokles u mužů na 10 756, u žen minimum 10 420 v roce 2014, v následujících letech u obou pohlaví růst).

Opakované sňatky jsou ve většině uzavírány rozvedenými osobami (v roce 2019 u mužů z 96,5 % a u žen z 94,7 %). Stejně jako v předchozím roce tvořili v roce 2019 rozvedení 23 % všech snoubenců u ženichů i nevěst. Ovdovělí vstupují do nového manželství zřídka, v roce 2019 tak učinilo 462 vdovců a 703 ovdovělých žen. U rozvedených i ovdovělých osob je druhým snoubencem v páru nejčastěji také rozvedený (v roce 2019 u rozvedených mužů z 57,9 % a žen z 59,6 %, u ovdovělých mužů 66,9 %, u žen 63,7 %).

Tab. 2.2 Sňatky podle rodinného stavu snoubenců, 2009–2019

	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rodinný stav muže: svobodný	34 865	34 691	36 884	38 578	40 038	41 316	41 606
rozvedený	12 454	10 466	10 876	11 758	12 080	12 702	12 802
ovdovělý	543	418	431	432	449	452	462
Rodinný stav ženy: svobodná	35 203	35 155	37 021	39 007	40 336	41 592	41 724
rozvedená	12 001	9 949	10 637	11 206	11 672	12 275	12 443
ovdovělá	658	471	533	555	559	603	703
Sňatky dvou svobodných (protogamní)	30 315	30 785	32 689	34 284	35 574	36 593	36 690
Opakované sňatky (pro oba snoubence)	8 109	6 514	6 975	7 467	7 767	8 155	8 230

Z hlediska demografických charakteristik si jsou snoubenci dlouhodobě poměrně podobní, přičemž v rámci posledních deseti let se zastoupení podobnosti příliš neměnilo. V roce 2019 celkem 80,5 % sňatků (44 163) uzavřely osoby stejného rodinného stavu, přičemž v 66,9 % případů (36 690) se jednalo o sňatek dvou dosud svobodných a v 13,5 % (7 411) dvou rozvedených osob (sňatků dvou ovdovělých bylo 62, tj. 0,1 % všech sňatků). Heterogenní páry (z pohledu rodinného stavu snoubenců) tvořil většinou jeden svobodný a jeden rozvedený. Více než polovina snoubenců (51,9 % z těch, u kterých byla zjištěna⁸ úroveň nejvyššího dokončeného vzdělání) vstupovala do manželství s partnerem shodného stupně vzdělání, nejčastěji se jednalo o osoby se středním vzděláním s maturitou (4 688 sňatků) a s vysokoškolským vzděláním (4 310). Velké rozdíly se mezi manželi nevyskytují ani z hlediska věku, v roce 2019 byli ženichové v průměru o tři roky starší než nevěsty⁹. Zhruba polovina snoubenců (52,4 %) vstoupila do manželství se vzájemným věkovým rozdílem 0–3 roky, přičemž stejného věku bylo celkem 10,4 % manželů, 16,8 % tvořily páry s jednoletým věkovým rozdílem, 13,9 % s dvouletým a 11,3 % s tříletým věkovým rozdílem. Častěji bývá starší muž, v roce 2019 tvořili starší ženichové 67,3 % ze všech novomanželů (tj. do 22,2 % sňatků vstupovala jako starší žena).

Tab. 2.3 Sňatky podle vzdělání snoubenců (%), 2019

Vzdělání ženicha	Vzdělání nevěsty					
	celkem	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší odborné	vysokoškolské
Celkem	100,0	5,4	18,9	37,1	4,4	34,2
základní	4,4	1,8	1,3	0,9	0,1	0,3
střední bez maturity	28,9	2,5	12,3	9,9	1,0	3,3
střední s maturitou	38,9	0,9	4,5	20,2	1,9	11,4
vyšší odborné	2,1	0,0	0,2	0,6	0,6	0,6
vysokoškolské	25,7	0,1	0,7	5,4	0,9	18,6

Pozn.: Pouze sňatky, u nichž byl znám údaj o nejvyšším dokončeném vzdělání ženicha i nevěsty.

V průběhu kalendářního roku jsou sňatky obyvatel ČR rozloženy velmi nerovnoměrně (tab. 2.4). Minimální je jejich počet v zimních měsících (prosinec až únor), naopak nejraději volí snoubenci datum sňatku v období

⁸ Údaj o vzdělání je od roku 2007 dobrovolným údajem. Následkem změny Dotazníku k uzavření manželství (slouží jako jeden z podkladů pro vyplnění Hlášení o uzavření manželství) v roce 2013 došlo k výraznému navýšení počtu nezjištěných údajů. V roce 2019 nebyl údaj o vzdělání uveden u 31 280 ženichů a 31 403 nevěst, homogenita vzdělání nemohla být posouzena u 31 702 sňatků.

⁹ Průměrný rozdíl věku ženicha v dokončených letech a věku nevěsty v dokončených letech.

červen až září. Celkově bylo v roce 2019 od června do září uzavřeno 64,8 % všech sňatků. Nejčastěji si snoubenci vybrali červnové (10 808 sňatků), srpnové (9 151 sňatků) a zářijové (8 876) datum.

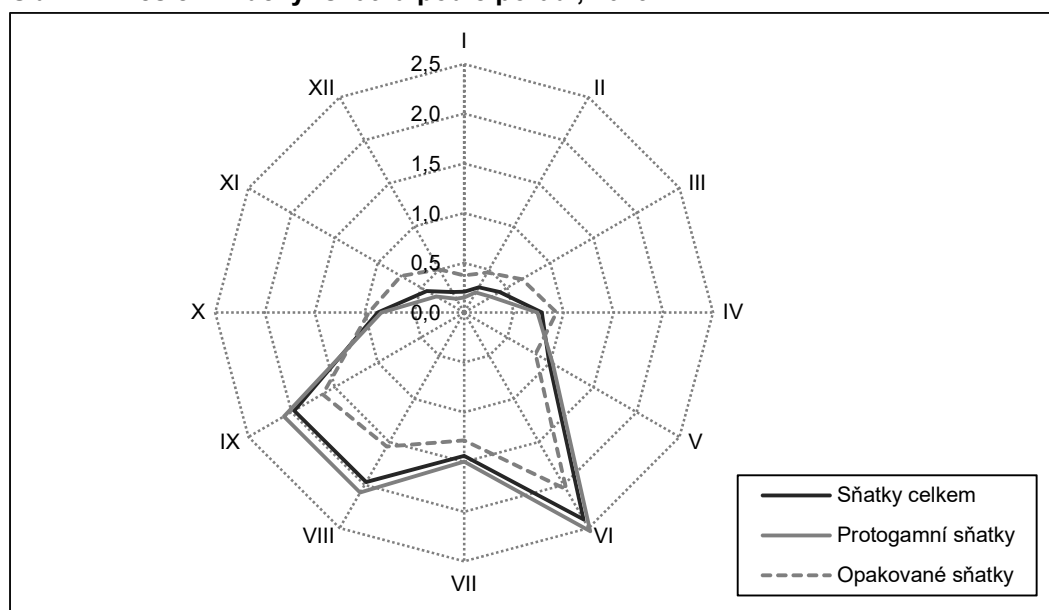
Měřeno hodnotou měsíčního indexu, který eliminuje vliv různého počtu dnů v měsíci a vypovídá o vztahu měsíčního počtu sňatků (při přepočtu na stejný počet dní) k jejich počtu v průměrném měsíci daného roku, bylo v červnu 2019 uzavřeno sňatků 2,40krát více, dále v srpnu a září 1,97krát více a v červenci 1,44krát více než v průměrném měsíci. Ostatní měsíce již byly podprůměrné, přičemž nejnižšího indexu dosahoval měsíc leden (na úrovni 0,21, tj. jedna pětina průměrného měsíce), následován prosincem (0,24) a únor (0,30). Na tomto rozložení se v posledním desetiletí nic zásadního nezměnilo. Z dlouhodobého hlediska se však měnilo postavení měsíce května. Ten byl v dřívější minulosti jedním z nejméně oblíbených měsíců (pod vlivem květnové pověry „svatba v máji – nevěsta na máry“ či obdobného znění) a ještě v roce 2002 se nacházel pod úrovní 40 % průměrného měsíce, postupně však jeho měsíční index rostl. V roce 2019 činil 0,98 (tj. byl téměř průměrným měsícem), což byla pro květen historicky nejvyšší dosažená hodnota (překonal tak květnový index 0,89 z roku 2015).

Tab. 2.4 Sezónnost sňatečnosti, 2009–2019

Měsíc	Absolutní počet sňatků			Měsíční index*						
	2009	2014	2019	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Leden	995	981	985	0,24	0,25	0,23	0,22	0,20	0,18	0,21
Únor	1 319	1 333	1 241	0,36	0,38	0,31	0,30	0,28	0,30	0,30
Březen	1 832	1 628	1 913	0,45	0,42	0,38	0,31	0,34	0,35	0,41
Duben	4 179	3 477	3 522	1,06	0,93	0,87	0,98	0,85	0,81	0,78
Květen	2 439	2 872	4 578	0,60	0,74	0,89	0,72	0,76	0,83	0,98
Červen	8 609	8 504	10 808	2,19	2,27	2,12	2,20	2,07	2,40	2,40
Červenec	6 151	5 861	6 699	1,51	1,52	1,65	1,89	2,23	1,56	1,44
Srpen	8 255	8 766	9 151	2,03	2,27	2,16	1,76	1,64	2,30	1,97
Září	7 787	6 686	8 876	1,98	1,79	1,79	2,03	2,23	2,03	1,97
Říjen	3 548	2 794	4 030	0,87	0,72	0,88	0,89	0,70	0,60	0,87
Listopad	1 513	1 565	1 947	0,38	0,42	0,40	0,41	0,43	0,36	0,43
Prosinec	1 235	1 108	1 120	0,30	0,29	0,32	0,28	0,28	0,28	0,24

* Jedná se o očištěný index (přepočten na stejný počet dnů).

Obr. 2.1 Měsíční indexy* sňatků podle pořadí, 2019

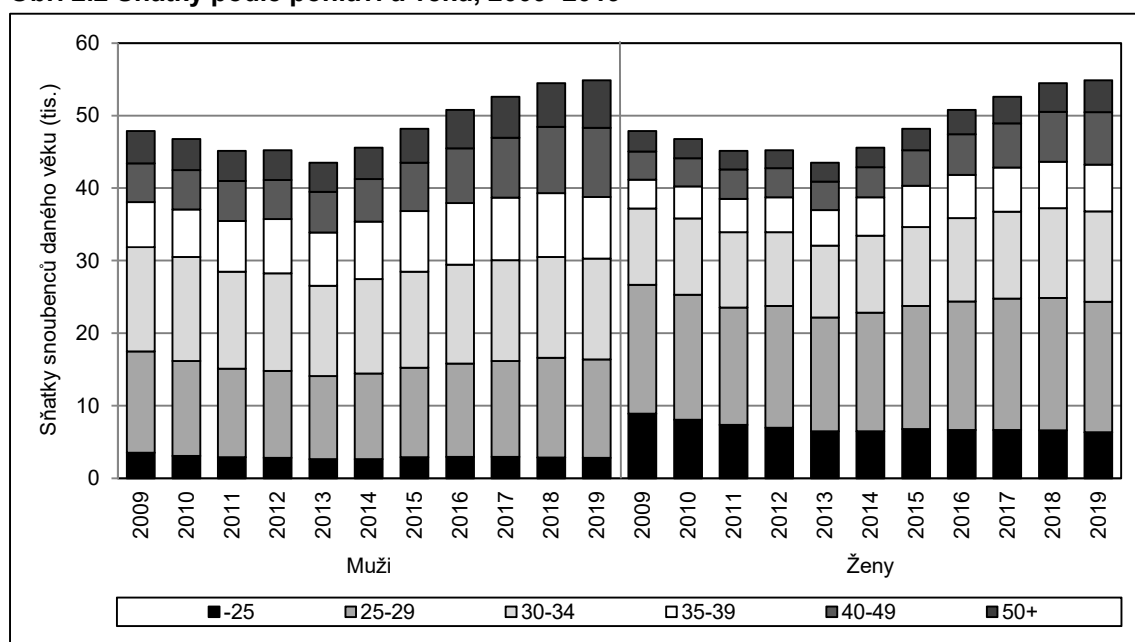
* Jedná se o očištěné indexy (přepočten na stejný počet dnů).

Sezónnost bývá ještě o něco výraznější, posuzujeme-li pouze protogamní sňatky (obr. 2.1). V červnu 2019 bylo uzavřeno 2,54krát více a v srpnu a září 2,09krát více sňatků doposud svobodných osob, než byl průměr roku. Oproti protogamním sňatkům jsou uzavřená manželství vyššího pořadí v průběhu roku rozložena více rovnoměrně, přesto zůstává sezónnost významná i v jejich případě. V roce 2019 dosahovaly měsíční indexy opakovaných sňatků maximálně na 2,05 v červnu (v srpnu 1,55 a v září 1,64). Nižší variabilitu měsíčních indexů u sňatků vyššího pořadí dokládá i minimální hodnota indexu pro leden (0,38 v roce 2019 vs. 0,15 v případě protogamních sňatků). V zimních měsících tak bývá mezi novomanželi relativně více rozvedených či ovdovělých než například v létě.

Z hlediska dne v týdnu dlouhodobě dominuje u sňatků sobotní termín. V roce 2019 bylo v sobotu sezdáno více než 67,8 % všech párů, dalších 22,0 % pak v pátek. Vůbec nejoblíbenějším dnem pro sňatek byla v roce 2019 sobota 7. 9. 2019 s 1 823 sňatky, dále pak sobota 1. 6. 2019 (1 765 svateb) a sobota 21. 9. 2019 (1 738 svateb). Nejsilnějším pátkem na počet svatebních obřadů bylo 21. 6. 2019 (609 sňatků).

Více než polovina snoubenců je ve věku mezi 25–34 lety (obr. 2.2), v roce 2019 bylo tohoto věku 50,0 % ženichů a 55,5 % nevěst. V rámci pětiletých věkových skupin převládali u mužů po celou poslední dekádu 30–34letí. V roce 2019 bylo v tomto věkovém rozpětí 13 848 mužů, tj. 25,2 % všech snoubenců. U žen byla každoročně po celé desetileté období nejpočetnější věková skupina 25–29letých, v roce 2019 tvořila 32,8 % všech nevěst (absolutně 17 990). Věková struktura snoubenců se přitom v čase měnila směrem ke zvyšujícímu se podílu snoubenců ve věku 35 a více let a naopak klesajícímu zastoupení snoubenců mladších 25 let, tedy v souladu s vývojem věkové struktury celé populace¹⁰ a v důsledku posouvání vstupu do manželství do vyššího věku. Podíl nevěst do 25 let se mezi roky 2009 a 2019 snížil z 18,6 % na 11,5 %, ženichů téhož věku z 7,3 % na 5,1 %. Naopak podíl 35letých a starších nevěst se změnil z 22,3 % na 33,0 % a u ženichů z 33,4 % na 44,8 %.

Obr. 2.2 Sňatky podle pohlaví a věku, 2009–2019

Stejně jako v předchozích pěti letech se i v roce 2019 meziročně zvýšil nejen počet sňatků, ale také intenzita sňatečnosti. Úhrnná sňatečnost svobodných neboli prvosňatečnost, která vyjadřuje podíl osob, jež by při zachování řádu sňatečnosti, úmrtnosti a zahraničního stěhování svobodných z daného roku uzavřely před dovršením 50. roku věku (alespoň) první sňatek, v roce 2019 dosahovala hodnoty 59,0 % u mužů a 67,5 % u žen (tab. 2.5). V rámci poslední dekády se jednalo o nejvyšší úroveň, při srovnání s rokem 2009 byla

¹⁰ Více v kapitole Obyvatelstvo podle věku a rodinného stavu.

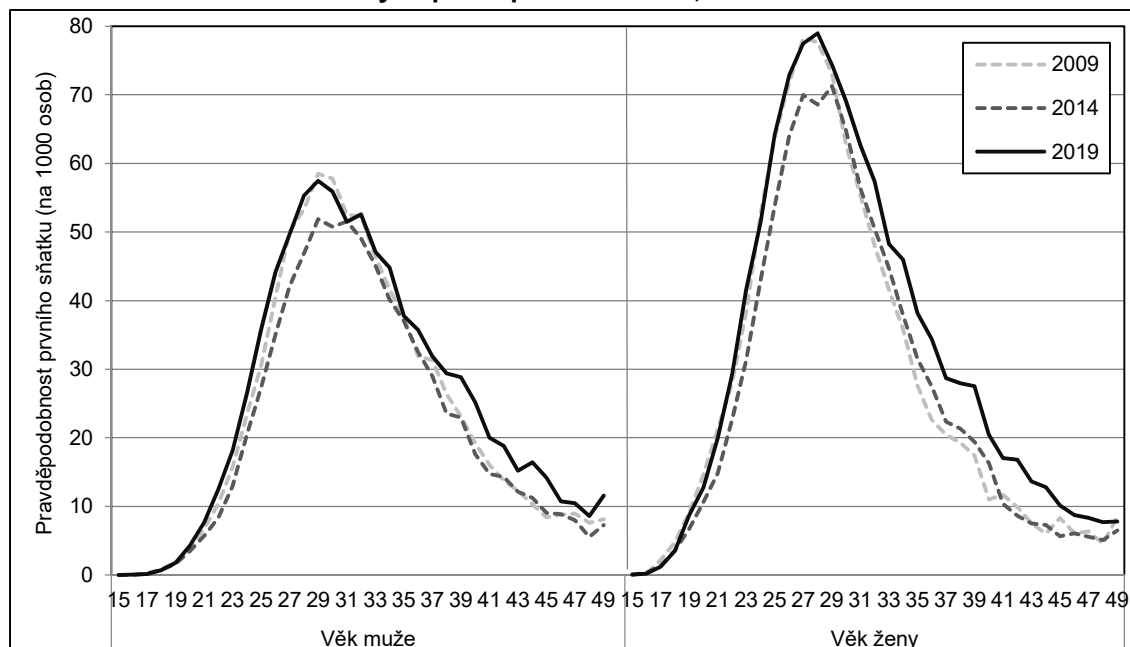
v roce 2019 prvosňatečnost u mužů vyšší o 3,0 p. b. a u žen o 4,8 p. b. V mezidobí nejprve prvosňatečnost v letech 2009–2013 klesala a v roce 2013 dosáhla historicky nejnižší úrovně (51,4 % u mužů a 59,0 % u žen, tj. o 7,6 p. b., resp. 8,5 p. b. méně než v roce 2019). Od roku 2014 intenzita uzavírání prvního manželství naopak každoročně rostla, v roce 2019 v případě mužů meziročně o 0,3 p. b. a u žen o 0,7 p. b., což ale byly v rámci šestileté růstové řady nejnižší meziroční přírůstky. Průměrný věk, při kterém vstupovali muži a ženy do svého prvního manželství¹¹, se v roce 2019 meziročně téměř nezměnil, pro muže činil 32,1 let a pro ženy 29,8 let. Oproti roku 2009 byl u ženichů vyšší o 0,2 roku a v případě žen o 0,6 roku, přičemž v rámci sledované dekády rostl jen na začátku období a od roku 2012 u obou pohlaví v podstatě stagnoval.

Tab. 2.5 Sňatečnost svobodných, 2009–2019

Ukazatel	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prvosňatečnost (%): muži	56,1	53,1	55,1	56,2	57,6	58,8	59,0
ženy	62,7	60,8	62,4	64,3	65,4	66,9	67,5
Průměrný věk při 1. sňatku: muži	32,0	32,3	32,4	32,2	32,2	32,2	32,1
ženy	29,2	29,8	29,8	29,9	29,8	29,8	29,8
Podíl svobodných mužů (%) ve věku: 25	93,9	94,8	94,2	93,9	93,6	93,3	93,0
30	73,9	77,0	75,8	74,7	73,9	72,8	72,5
35	57,1	60,4	59,2	58,1	57,2	56,4	56,0
40	49,1	52,1	50,6	49,5	48,5	47,5	47,4
45	45,6	48,6	47,0	45,6	44,4	43,3	43,1
Podíl svobodných žen (%) ve věku: 25	84,0	87,3	86,5	85,9	85,3	84,4	84,2
30	57,5	62,2	60,9	59,8	58,9	57,9	57,5
35	44,8	47,9	46,8	45,4	44,3	43,3	42,9
40	40,2	42,3	41,1	39,4	38,3	37,1	36,6
45	38,4	40,2	38,7	37,0	35,8	34,4	33,7

Pozn.: Údaje vychází z jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných.

Obr. 2.3 Sňatečnost svobodných podle pohlaví a věku, 2009–2019

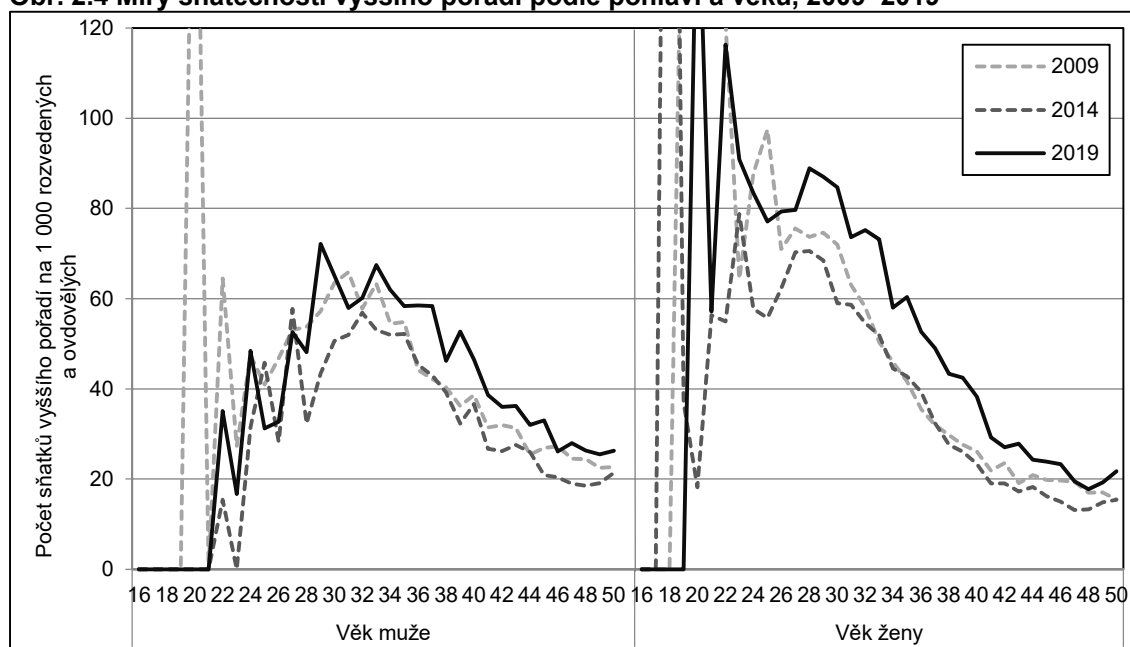

Pozn.: Údaje vychází z jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných.

¹¹ Počítán z tabulkového rozložení počtů sňatků podle věku, které vychází z pravděpodobností uzavření prvního sňatku (vstupní funkce tabulek sňatečnosti). Výsledkem tabulek sňatečnosti jsou rovněž podíly svobodných, resp. poprvé vdáných/ženatých podle věku.

S největší intenzitou vstupovali do prvního manželství v roce 2019 muži ve věku 29 let, kdy uzavřelo sňatek více než 57 z tisíce svobodných mužů, a ženy ve věku 28 let s úrovní 79 žen vstoupivších do manželství z tisíce svobodných (obr. 2.3). V případě mužů byla tato intenzita meziročně nepatrně nižší (o 1 %), stejně tak při porovnání s rokem 2009 (nižší o 2 %). U žen byla maximální intenzita oproti roku 2018 o 3 % vyšší a oproti situaci před deseti lety vyšší o 1 % (v roce 2009 vrcholila sňatečnost u žen o rok mladších, ve věku 27 let). Věk, kdy sňatečnost svobodných kulminuje, se v průběhu sledovaného desetiletí významně neměnil. U mužů věk 29 let vystřídala na vrcholu třicítka pouze v letech 2013 a 2015, u žen se maximum převážně drželo na 27 letech, v roce 2013 a 2015 (a 2019) připadlo na věk 28 let, v roce 2014 až na 29 let, v roce 2018 ve věku 27–29 let se stejnou úrovní 76 ‰ v každém věku. Ve srovnání s rokem 2009 (kdy sňatečnost sahala nejvýše k 59 ‰ u mužů a 78 ‰ u žen a byla podobně vysoká jako v roce 2019) byla v roce 2019 mírně nižší sňatečnost u mladších osob (patrněji u mužů) a naopak výrazněji vyšší ve starším věku (od 30 let výše). V posledních letech růst prvosňatečnosti zaznamenaly v podstatě všechny věkové skupiny (vyjma kolísavého vývoje sňatečnosti ve věku 16–19 let, která je obecně velmi nízká, a posledního meziročního poklesu sňatečnosti u mužů ve věku 35–39 let o 3 %). Zvyšování celkové intenzity prvosňatečnosti v letech 2014–2019 tak nebylo pouze realizací dříve odkládaných sňatků, ale spíše odrazem obecného zvýšení sňatečnosti svobodných.

Obr. 2.4 Míry sňatečnosti vyššího pořadí podle pohlaví a věku, 2009–2019

Pozn.: Míry opakované sňatečnosti jsou konstruovány v III. hlavních souborech událostí, kdy střední stav rozvedených/ovdovělých je vypočten jako průměr dvou koncových stavů.

Sňatečnost vyššího pořadí (tj. rozvedených a ovdovělých osob) má jiný věkově specifický profil (obr. 2.4). Nejvyšší intenzitu opakované sňatečnosti vykazovali v průběhu sledovaných deseti let rozvedení/ovdovělí kolem 20. roku věku, nicméně vlivem malé četnosti událostí míry výrazně kolísaly. U mužů měla sňatečnost rozvedených či ovdovělých cca do 30. roku věku nejprve rostoucí trend, s přibývajícím věkem pak klesala, u žen byl pokles strmější a časnější než u mužů. Při porovnání s rokem 2009 byly v roce 2019 mírně vyšší míry opakované sňatečnosti u mužů ve věku 33–45 let, v případě žen zejména mezi 26. a 40. rokem věku. Rok 2014 představoval po roce 2013 první rok růstu měr sňatečnosti, nicméně při porovnání s rokem 2009 byly jeho míry nižší prakticky v celém věkovém spektru. Do roku 2019 míry v téměř celém věkovém spektru (kromě 25. a 27. roku u mužů a u žen ve věku 18–19 let) narostly, přičemž nejvíce u mužů ve věku 29 let a u žen ve věku 20 let.

Vzhledem ke skutečnosti, že opakované sňatky jsou uzavírány téměř výhradně rozvedenými osobami, hodnotí se celková intenzita opakované sňatečnosti zpravidla úrovní sňatečnosti rozvedených s dobou uplynulou od rozvodu jako základní proměnnou (nikoliv věkem, který je odvislý od vývoje věku při uzavření

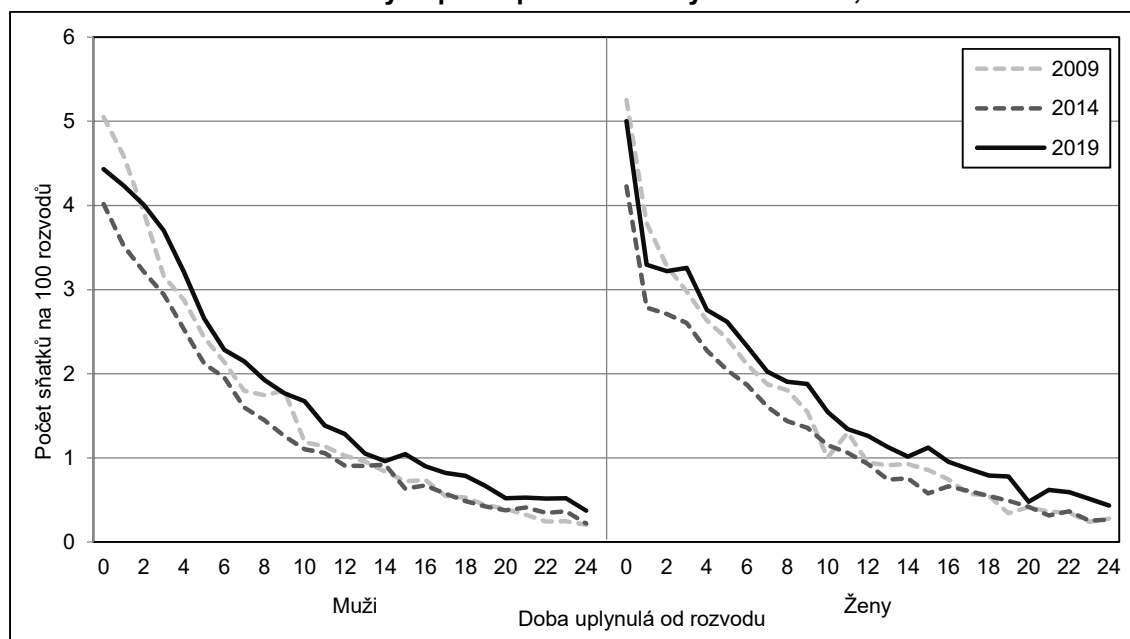

prvního manželství a vývoje rozvodovosti podle délky trvání manželství). V roce 2019 by při setrvání měř sňatečnosti rozvedených podle doby uplynulé od rozvodu z tohoto roku uzavřelo další manželství 46,0 % rozvedených mužů a 44,5 % rozvedených žen (tab. 2.6). Meziročně úroveň sňatečnosti rozvedených vzrostla o 1,0 p. b. u mužů a 1,2 p. b. u žen, relativně o 2,2 % u mužů a 2,7 % u žen (absolutně i relativně tak dokonce o něco výrazněji než sňatečnost svobodných), nicméně v rámci šestileté řady jejího růstu se jednalo o nejmenší meziroční přírůstky od roku 2015. Nejnižší úroveň sňatečnosti rozvedených, zaznamenaná v roce 2013, činila 34,7 % u mužů a 33,5 % u žen (tj. o 11,3 p. b. u mužů a o 11,0 p. b. u žen nižší než v roce 2019). Na počátku poslední dekády, v roce 2009, byla shodně u obou pohlaví o 5,6 p. b. nižší než na konci období.

Tab. 2.6 Sňatečnost rozvedených, 2009–2019

Ukazatel	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sňatečnost rozvedených (%): muži	40,4	35,4	37,2	40,7	42,5	45,0	46,0
ženy	38,9	33,6	36,3	38,7	40,8	43,4	44,5
Průměrná doba mezi rozvodem a sňatkem (roky): muži	7,5	8,1	8,2	8,4	8,6	8,8	8,9
ženy	7,9	8,5	8,6	8,9	9,0	9,1	9,4
Míry sňatečnosti mužů podle doby od rozvodu: 0–1	4,8	3,8	3,8	4,2	4,2	4,3	4,3
2–3	3,5	3,1	3,2	3,4	3,7	3,6	3,9
4–5	2,6	2,3	2,4	2,6	2,7	2,8	2,9
6–9	1,9	1,6	1,7	1,9	1,9	2,1	2,0
10–14	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,3	1,3
15–19	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9
20–24	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
Míry sňatečnosti žen podle doby od rozvodu: 0–1	4,5	3,5	3,8	3,9	3,9	4,1	4,1
2–3	3,1	2,6	2,7	2,9	3,1	3,3	3,2
4–5	2,5	2,2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,7
6–9	1,9	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0	2,0
10–14	1,0	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3
15–19	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9
20–24	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5

Pozn.: Průměrná doba mezi rozvodem a dalším sňatkem je vypočtena z rozložení intenzit sňatečnosti rozvedených podle doby od rozvodu.

Obr. 2.5 Sňatečnost rozvedených podle pohlaví a doby od rozvodu, 2009–2019

Úhrnná sňatečnost rozvedených je mírně vyšší u mužů než u žen. Rozdíl vzniká v kratších časových intervalech uplynulých od rozvodu (do 5 let včetně), kdy rozvedení muži uzavírají nový sňatek o něco častěji než ženy (obr. 2.5). V dalších délkách (po 6 a více letech od rozvodu) se sňatečnost rozvedených mužů a žen již téměř neliší. Sňatečnost rozvedených je přitom nejvyšší právě v době krátce po rozvodu, s rostoucí dobou uběhlou od právního zániku manželství soudem sňatečnost rozvedených plynule klesá. Průměrná doba mezi rozvodem a dalším sňatkem, která roste meziročně nepřerušeně v řadě od roku 2012, se v roce 2019 v porovnání s rokem 2018 zvýšila o jednu desetinu roku na 8,9 let v případě mužů a o tři desetiny roku na 9,4 let u žen, ve srovnání s rokem 2009 byla delší o 1,4 roku (u mužů) a 1,6 roku (u žen). Prodloužení intervalu mezi rozvodem a novým sňatkem bylo způsobeno zejména poklesem sňatečnosti v kratších délkách po rozvodu a jejím růstem v intervalu 15 a více let od rozvodu.

Okolo jedné desetiny sňatků obyvatel ČR je uzavíráno nevěstou či ženichem (nebo oběma) s cizím státním občanstvím. V roce 2019 bylo takových sňatků 6 159, tj. 11,2 % z celkového počtu (tedy zastoupení o něco vyšší než obvykle, blízké maximu 11,4 % v roce 2014). Ve většině případů se jedná o smíšené sňatky, kdy jeden ze snoubenců je český státní občan¹² a druhý má jiné než české státní občanství. Sňatků dvou cizích státních občanů¹³ eviduje ČSÚ v řádu několik set ročně – nejvyšší byl jejich počet v roce 2019 a to 649 (1,2 % z celkového počtu sňatků). Mezi sňatky, kde byli oba snoubenci cizinci, dlouhodobě převažují sňatky dvou Ukrajinců. V roce 2019 jich bylo 150, následovaly sňatky dvou Slováků (102) a dále dvou Rusů (30).

Tradičně je více cizinců mezi ženichy než mezi nevěstami. V roce 2019 bylo mezi ženichy 6,6 % cizinců (absolutně 3 645) a mezi nevěstami 5,8 % cizinek (3 163). Ženichem-cizincem, který si bral za manželku ženu s českým státním občanstvím (2 996 sňatků), byl v roce 2019 nejčastěji občan Slovenska (987 sňatků), s odstupem pak občan Německa (319 sňatků) a Velké Británie (201 sňatků). Pokud do manželského svazku vstupoval ženich s českým státním občanstvím a cizinka (2 514 sňatků), šlo v roce 2019 nejčastěji o ženu se státním občanstvím Slovenska (1 015 sňatků), dále Ukrajiny (572) a Ruska (190). Zatímco uvedené tři nejčetnější skupiny cizinců v případě ženichů-cizinců v roce 2019 tvořily 50,3 % ze všech sňatků Čechy s cizincem, v případě nevěst-cizinek 70,7 % ze všech sňatků Čecha s cizinkou. Skladba ženichů-cizinců podle státního občanství tak bývá mnohem pestřejší.

Tab. 2.7 Sňatky podle státního občanství snoubenců, 2009–2019

	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sňatky alespoň s 1 cizincem	4 369	5 215	5 170	5 153	5 093	5 371	6 159
- podíl na všech sňatcích (%)	8,3	11,4	10,7	10,2	9,7	9,9	11,2
Sňatky - žena ČR + cizinec	2 374	3 048	3 016	2 870	2 654	2 680	2 996
státní občanství muže: Slovensko	616	717	773	899	893	940	987
Německo	256	361	345	303	252	234	319
Velká Británie	216	256	260	209	180	176	201
Sňatky - muž ČR + cizinka	1 803	1 802	1 802	1 890	1 994	2 183	2 514
státní občanství ženy: Slovensko	787	830	807	847	889	899	1 015
Ukrajina	433	213	263	310	361	475	572
Rusko	111	155	160	138	160	171	190
Sňatky - oba cizinci	192	365	352	393	445	508	649
z toho: oba Ukrajinci	38	80	88	91	90	103	150
oba Slováci	20	31	42	38	51	100	102
oba Rusové	17	39	28	34	44	43	30

Pozn.: Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2019.

Ve statistice sňatků na předních místech nefigurují občané Vietnamu, ač tvoří dlouhodobě třetí nejpočetnější skupinu cizinců žijících v ČR. V roce 2019 bylo do statistiky zahrnuto 47 sňatků Vietnamce s Češkou, 118

¹² Statistika ale již neumožňuje sledovat, zda jde o občana ČR, který nikdy neměl jiné státní občanství, či zda jde o naturalizovaného občana.

¹³ Alespoň jeden ze snoubenců měl ale v ČR registrovaný trvalý nebo přechodný pobyt, proto byl sňatek zahrnut mezi sňatky obyvatel ČR.

sňatků Vietnamky s Čechem a pouze jeden sňatek, kde oba snoubenci měli vietnamské státní občanství. V pozadí těchto čísel i celkové struktury sňatků podle státního občanství snoubenců stojí jak proces nabývání státního občanství¹⁴, tak metodika hlášení a evidence demografických událostí, ke kterým došlo v zahraničí (zaznamenává zvláštní matrika v Brně), které se sledují (a jdou do statistiky) pouze za občany českého státního občanství s trvalým pobytem v ČR. Vietnamci tak pravděpodobně častěji uzavírají (jezdí uzavírat) sňatky ve své domácí zemi (popř. jinde v zahraničí)¹⁵.

¹⁴ Sňatek českého občana/občanky a cizinky/cizince tak částečně zahrnuje i sňatky národnostně (původním státním občanstvím) homogenní, kdy však jeden ze snoubenců již získal české státní občanství.

¹⁵ Místo uzavření sňatku nelze z dat zjistit, na uzavírání manželství v jiné zemi lze usuzovat z vývoje struktury Vietnamců s pobytem v ČR podle rodinného stavu a počtu jejich sňatků uskutečněných v ČR.